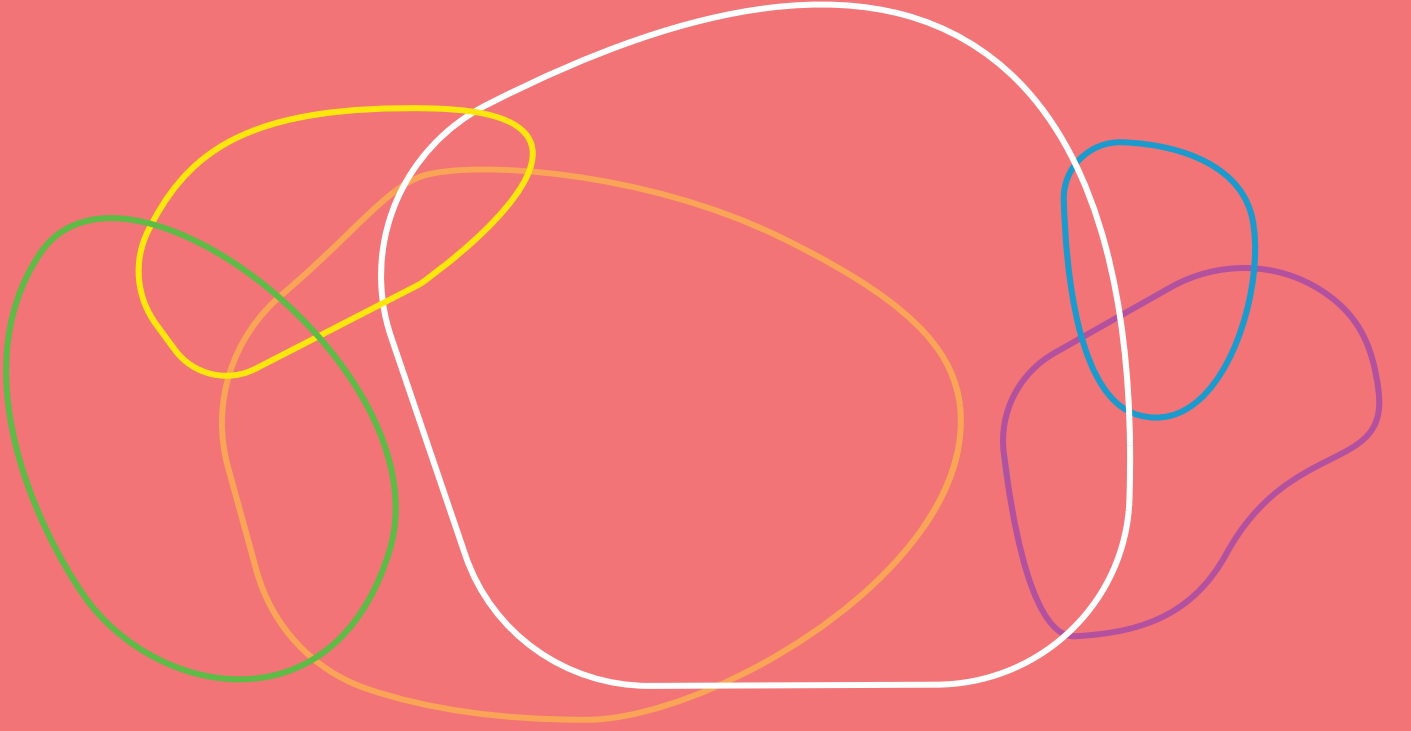

[**bir** varmış
yokmuş₃] •

ÇOKDİLLİ HİKAYE ANLATICILIĞI
EĞİTİM PROGRAMI

www.hep-beraber.org ● www.germanturkishinitiative.org ● www.alle-zusammen.org

Proje Yürütücüleri ve Destekçileri

Hep Beraber Projesi ikinci dönemi, Anadolu Kültür ve Institut DINX işbirliği ve Stiftung Mercator desteğiyle, 2019-2022 yılları arasında gerçekleştirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Proje Hakkında	2
Neden Hikaye Anlatıcılığı?	4
Modül 1: İçindeki Hikaye Anlatıcısını Keşfet	6
Modül 2: Hikaye Anlatıcıları için Temel Bilgiler	17
Modül 3: Çokdilli ve Etkileşimli Hikaye Anlatıcılığı	26
Künye	36

PROJE HAKKINDA

MÜLTECİ DESTEĞİ ALANINDA ALMANYA-TÜRKİYE ORTAKLIK İNİSİYATİFİ ALL TOGETHER / HEP BERABER / ALLE ZUSAMMEN

Sosyal uyum ve kapsayıcılığı geliştirmek, bu alanda karşılaştığımız güncel sorunlarla mücadele yöntemleri aramak ve bu doğrultuda işbirlikleri kurmak son yıllarda Almanya ve Türkiye'deki sivil aktörlerin en önemli ortak çalışma alanlarından birini teşkil ediyor.

Farklı sosyokültürel geçmişlerden gelen, farklı aile dillerine sahip çocuk ve gençler çok uzun yıllardır aynı sokakları kullanıyor, aynı yaşam alanlarını ve öğrenme ortamlarını paylaşıyor. Bununla beraber, son yıllarda yoğunlaşan zorunlu sınıraşırı göçlerle birlikte toplumsal uyum ve çatışmalara dair yeni sorular ve ihtiyaçlar, bunlara eşlik eden yeni çalışma alanları kendini gösteriyor.

Bu bağlamda, HEP BERABER Projesi iyi işleyen ve adil bir "birlikte yaşam ekosistemi" inşa etmenin ve bunu tüm bileşenleriyle sürdürülebilir kılmanın önemine inanarak, 2017 yılından bu yana, Türkiye ve Almanya'dan sivil toplum kurumlarından temsilcileri bir araya getirerek bu kurumların işbirliği içinde, sosyal uyum ve kapsayıcı öğrenmeye dair yenilikçi içerikler üretmesinin imkânlarını yaratıyor.

İlk döneminde (2017-2019) çocuk ve gençlerle uygulanmak üzere, kapsayıcılığı güçlendirecek ve birlikte yaşam kültürünü beslemeyi hedefleyen oyunlar, sanatla öğrenme odaklı etkinlikler ve videolar, ayrıca bunlara eşlik edecek eğitim kitapçıkları üretti ve ilgili kurumlarla paylaştı.

İkinci döneminde (2019-2022) ise, formel olmayan eğitim, çocuk ve gençlik çalışmaları, mülteci desteği alanı, sanatla öğrenme ve kültürel eğitim, toplum ruh sağlığı, kapsayıcı eğitim ve alternatif pedagojiler gibi birbiriyle ilişkili alanlarda çalışan kurum, eğitimci ve gönüllülerin becerilerini ve uygulamalarını desteklemek fikriyle, eğitim modülleri geliştirmeye odaklanıyor.

Türkiye ve Almanya'dan kurumları bir araya getiren proje, ürettiği eğitim modülleri sayesinde her iki ülkede eğitimde ve gündelik yaşamın farklı alanlarında kapsayıcı yaklaşım, tutum ve uygulamaları geliştirmeyi ve yaygınlaştırmayı hedefliyor.

Ortak ihtiyaçlarımızı birlikte keşfediyor ve bu doğrultuda içerikler üretiyoruz!

Kurumlar arası işbirliği, disiplinlerarası öğrenme ve kesişimsel bir perspektiften çalışmayı önceliklendiren projede, özellikle uluslararası veya iç göç deneyimi olan çocuk ve gençlerin nitelikli eğitime erişimine dair bakış açıları ve becerilerin geliştirilmesi ve ayrımcılıkla mücadele öncelikli bir yer tutuyor. Bununla birlikte, HEP BERABER Projesi, risk altında olan ve haklara erişimleri önünde engeller bulunan tüm çocuk ve gençlerin formel ve formel olmayan öğrenme alanlarına katılımını güçlendirecek içerikler geliştirmek üzere alan açmayı önemsiyor ve bu yaklaşımı benimsiyor.

Bu doğrultuda, HEP BERABER kapsamında Türkiye ve Almanya'dan 16 sivil toplum kurumundan eğitimci, sosyal hizmet uzmanı, pedagog, sanatçı ve bağımsız uzman öncelikle yereldeki ihtiyaçlar ve kendi uzmanlıklarına dayanarak belirledikleri konular etrafında çalışma grupları kurdu. Ardından, iki yıla yayılan bir dönemde çevrimiçi toplantılarda tartışma ve fikir geliştirme, devamında ise kolektif bir içerik üretimi dönemi geçirdiler. Dışarıdan uzmanların ve proje koordinatörlerinin katkıları ve kolaylaştırıcılığıyla katılımcıların içerik geliştirme süreçleri desteklendi ve modüller zenginleştirildi.

Bu sürecin sonunda kesişimsel bir perspektiften birbirini besleyecek temalarda kapsayıcı öğrenme çatısı altında buluşacak bir dizi Eğitim Programı ortaya çıktı.

HEP BERABER EĞİTİM PROGRAMLARI

Proje sonunda ortaya çıkan kapasite geliştirme programları,

- Kapsayıcı öğrenmeye alan açan bir yaklaşımı benimser.
- Mülteci olan ve olmayan tüm çocukların öğrenme alanlarına ve sosyal yaşama dahil edilmesi için ayrımcılıkla mücadele edecek düşünüş ve becerileri geliştirmeyi hedefler.
- Kültürel ve dilsel çeşitliliğin bir değer ve zenginlik olarak benimsenmesine katkı sunar ve formel olmayan eğitimin ve sanatla öğrenmenin bu alandaki gücüne vurgu yapar.
- Oyun destekli öğrenme, tartışma ve soruşturma kültürü, bireysel ve kolektif yaratıcı ifade becerilerini güçlendirme ve akran destekli öğrenmenin araçlarını sunar.
- Bu vesileyle, çocuk ve gençlerle çalışan kişilerin ve kurumların yapabilirliklerini güçlendirir. Hem çocuklar hem de yetişkinlerle iyi ve adil bir birlikte yaşam kültürü inşa etmenin yollarını araştırır.

HEP BERABER EĞİTİM PROGRAMLARI, Haziran 2022 itibarıyla proje web sitesi üzerinden erişime açık olacak ve alanda çalışan kişi ve kurumlarla bedelsiz olarak paylaşılacak.

Sahadaki kilit paydaşların, bu programları kendi kurumları bünyesindeki kapasite geliştirme uygulamalarına dahil etmesi ve eğitimleri farklı kişi ve kurumlarla işbirliği içinde yaygınlaştırabilmesi de mümkün olacak. Bunun için, Anadolu Kültür Hep Beraber ekibiyle ve/veya söz konusu eğitim modülünün eş yazarı olan kişi ve kurumlarla irtibata geçebilirsiniz.

www.hep-beraber.org
www.germanturkishinitiative.org
www.alles-zusammen.org

NEDEN HİKAYE ANLATICILIĞI?⁽¹⁾

Hikâyeler anlatmak, insanlığın en eski kültürel alışkanlıklarından biridir. Belki de hikâye anlatmanın her yaştan insan üzerinde yarattığı çarpıcı etkilerin nedeni, hikaye anlatmanın geleneğin aktarılmasına vesile olması; aidiyet, bağ ve yakınlık kurma gibi ihtiyaçlarımızı karşılamaıdır. Hikaye anlatmak ve dinlemek, bir açıdan toplumsal olana doğrudan katılmak demektir.

Hikâye anlatmak aynı zamanda bir mesaj iletmektir. Bu mesaj iletilirken iki taraf arasında kurulan ilişkiye iletişim diyoruz ve iletişim, bir paylaşma işaret eder. Bu bağlamda hikâye anlatmak, deneyim aktaran, duygudaşlık yaratan ve dayanışma teşkil eden kültürel bir uğraştır. Hikaye denince ilk akla gelen halk hikâyeleri, masallar ve mitlerin yanı sıra, yaşam öyküleri ya da kıssalar da hikaye anlatıcılığının önemli birer ögesidir. Anlatılan hikayeler türleri, nesilleri, cinsiyetleri, ulusları ve etnik toplulukları oluşturan bireyler arasında bağlar kurduğu gibi topluluklar arası bağlar da kurar.

Hikaye anlatıcısı seçtiği kelimeler, takındığı ifadeler ve bedeninin hareketleriyle, dinleyicilerin zihinlerinde ve gönüllerinde imgeler yaratır. Bununla beraber, dinleyiciler bu imgeleri kendi tahayyüllerinde yeni ve kendilerine özgü bir şekilde yeniden kurar, böylelikle hikâyeyi yaratma sürecine doğrudan dahil olurlar. Her bir dinleyici, o çemberdeki diğer dinleyicilerle birliktelik içindedir ama kendi hikâyesini deneyimler.

Hikâye anlatıcılığı, kendini ifade edebilmeye ve dil becerilerini geliştirmeye katkı sağlar.

Çok eski çağlardan bugüne, hikaye anlatıcılığının öğrenme süreçlerine olumlu yönde etki ettiği açıktır. İlkokullarda gerçekleştirilen uzun vadeli hikâye anlatıcılığı projelerinin, hikâyeleri düzenli olarak dinleyen çocuklarda aktif ve pasif dil becerilerinin gelişimini desteklediği gözlemlenmiştir.

(Kristin Wardetzky & Christiane Weigel: "Speechless?", Schneider Verlag, 2008).

Dinleyici, sadece konuşulan dili değil, anlatıcının beden dilini, yüz ifadelerini ve jestlerini de anlamak için dikkat kesilir. Anlatıcı durakladığında dinleyici o boşlukları, sezgilerini kullanarak düşünceler ve duygularla, önseziler ve kararlarla doldurur. Bu beceriler, dilden bağımsız olarak herkesin sahip olduğu becerilerdir. Örneğin, hikaye Arapça anlatılıyorsa, Arapça bilmeyen bir dinleyici ne anlatıldığını anlamak için sözlü dilin dışındaki tüm ipuçlarını takip etmeye gayret eder. Hikâye anlatıcıları bunun farkındadır ve bundan istifade eder.

Hikayeler ve masallar canlı ve ilgi çekici bir şekilde anlatıldığında, dinleyenlerde o hikayeleri anlatma ve aktarma isteği uyandırır.

Çocuklar, genellikle dinledikleri hikayeleri kendi dillerinde kendi ifadeleriyle tekrarlamaya, yeniden anlatmaya çalışır. Dinledikleri hikayede çok etkilendikleri sahne ve imgelere kendi dillerinde karşılık ararlar. Bu nedenle çocuklara mutlaka anadillerinde hikaye anlatma ve böylece tasavvur ettikleri o imgeleri kendi özgün dilleriyle ifade edebilme fırsatı verilmelidir.

Bu da aslında, "birlikte-anlatma" çalışmaları yapmak ve sınıfa çokdilliliği taşımak için çok önemli bir fırsattır. Çocuklara kendi dillerinde ve kendi ifade etmek istedikleri biçimde bir masalı anlatma, masala eşlik etme ve katılma fırsatları yaratmak, grup içinde egemen olmayan dillere yer açılması, bu dillerin konuşulması, duyulması ve anlaşılmasının imkanlarını doğurur. Örneğin, Afganistan'dan bir hikaye anlatmak ve Farsça konuşan çocukların hikayeye belli Farsça sözcük ve cümlelerle katılmalarını sağlamak ya da örneğin, masaldaki konuşmalı bölümlerde Farsça konuşarak dahil olmalarını desteklemek, belli bölümleri tekrar etmelerine imkan vermek, masalda resim ve

görseller kullanarak o görsel destekle birlikte o bölümü Farsça anlatmalarını teşvik etmek gibi çok sayıda yöntem kullanılabilir. Bu yöntemler hem kapsayıcılığı arttıracak, hem herkesin ufkunu her yönde ve her anlamda genişletecek, en önemlisi de o çocuğun o etkinliğe daha yoğun bir şekilde katılımına yer açarak gruba aidiyet duygusunu güçlendirecektir. Hikayeleri çokdilli anlatmak, etkinliklerimizi tüm katılımcıların kendi dilinde konuşabileceği ve anlayabileceği bir deneyime dönüştürür.

Hikayenin içeriği de, en az bir arada olma, anlatma-dinleme-katılma pratikleri kadar önem taşır.

Masallar ve mitler, bize dünyanın kökenini ve düzenini açıklamaya dair anlatılar sunar. Aynı zamanda bu düzeni sorgular ya da üzerinde düşünme imkanını önümüze açar. Masallar ve hikayeler bir yandan bir arada yaşama kurallarını, etik ve ahlaki değerleri aktarır, çatışmaları ve çatışmaların nasıl çözüldüğünü nesilden nesile iletir. Öte yandan da bunlar üzerine yeniden düşünmeye, bunları soruşturmaya fırsat verir.

Masallar yerel öğelerle bezenmiş olmakla beraber aynı zamanda evrenseldir: Motifleri tüm dünyada farklı biçimlerde yeniden ve yeniden tekrarlanır. Bu, bir hikayenin veya masalın, anlatıldığı dili tam olarak anlamayan hatta o dili konuşmayan insanlar tarafından dahi anlaşılmasını kolaylaştırır. Masallar, mitler, hikayeler bizleri ortaklaştırır.

Hikâyeleri dinlemek, masallara kulak vermek, onları özümsemek onların tekrar anlatılmasının, dilden dile doluşmasının yolunu açar, masalı kimi zaman dönüştürerek devam ettirmeye ya da yeni bir masal yaratmaya dair heyecanımızı perçinler, bizi anlatmaya ve dinlemeye teşvik eder.

Bir Varmış Bir Yokmuş: Çokdilli Hikaye Anlatıcılığı Programı, çocuklar, gençler ve ailelerle çalışan eğitimcileri, pedagogları, kolaylaştırıcıları, gönüllüleri ve diğer aktörleri çokdilli ve katılımcı hikaye anlatımı yöntemleriyle kapsayıcı bir öğrenme ortamı yaratmada desteklemeyi amaçlıyor.

Kadim hikayeler ve geleneksel masallar kadar, yeni yazılan ve yazılacak olan hikayeler de yaratıcı, kültürlerarası ve katılımcı bir öğrenme ekolojisi kurabilmek için eşi bulunmaz birer hazinedir. Burada bulacağınız eğitim modülleri, kendi içimizdeki hikaye anlatıcısını ortaya çıkarmaya, çokdilli hikaye anlatma becerileri geliştirmeye, hikaye anlatımının çocuklar arasında nasıl bağlar kurabileceği üzerine düşünmeye ve çeşitlilikleri dahil eden hikayeler kurma ve anlatmanın yollarını keşfetmeye ve deneyimlemeye bir davettir.

Elinizdeki kitapçık, hikâye anlatıcılığı sanatının temel becerilerini aktarırken katılımcıların konuştuğu tüm dillerin etkinliğe dahil edilmesini teşvik eden yöntemler önermek ve kapsayıcılığı güçlendirmek üzere tasarlanmıştır.

^① Bu metin Suse Weisse'nin "Neden Hikaye Anlatıcılığı?" başlıklı giriş metninin genişletilerek sunulmuş halidir. Suse Weisse Potsdam'da Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, "Sosyal Hizmetlerde Dil Pedagojisi ve Anlatı Sanatları Bölümü"nde çalışıyor ve 1999'dan beri hikâye ve masal anlatıyor.

MODÜL 1:

İÇİNDEKİ HİKAYE ANLATICISINI KEŞFET

ETKİNLİK 1: "HİNA BİLULU BİŞEMBA" ŞARKISI - GİRİŞ RİTÜELİ

Bu şarkı eski zamanlardan bugüne ulaşırken dilden dile, ağızdan ağıza değişerek söylenegeldiği için, hangi dilde olduğu bugün tam olarak tespit edilememekle beraber hikaye anlatıcıları tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır.

Giriş etkinliği olarak şarkı birkaç defa kolaylaştırıcı tarafından söylenir.

Ardından tüm grup olarak kolaylaştırıcının desteğiyle şarkı pratik edilir. Ayrıca, çok sesli koro versiyonları da denenebilir.

Bu giriş ritüeli grubun ortaklaşmasını, birlikte bir melodinin parçası olabilmeyi deneyimlemesini sağlaması bakımından önemlidir. Grup birlikteliği inşa etmek için etkili bir yöntemdir.

Kolaylaştırıcı her eğitim buluşmasında bir kişiden kendi anadilinde bir metin veya bir şarkı getirmesini isteyebilir ve bunu çeşitli şekillerde açılış için kullanabilir.

Çocuklarla yapılacak çalışmalarda da isteyen çocuklar bir şarkı getirebilir, o gün çalışmaya o şarkı söylenerek ve grup olarak şarkıya eşlik edilerek başlanabilir.

Hina bilulu

Hina bilulu bischemba --
Hina bilulu bischemba --
Hina -- bilulu bischemba?
Hina -- bilulu bischemba!
Hina bilulu bischemba -

ETKİNLİK 2: DÖRT ELEMENT - VOKAL ve BEDEN PERKÜSYONUyla GİRİŞ RİTÜELİ

“Toprak, Su, Ateş, Hava
Buradalar, buradalar, buradalar...”

Öncelikle kadim zamanlardan bugüne 4 sayısının sembolizmi üzerine kısa bir sohbet başlatılır.

“4 sayısı neleri temsil eder?”

Katılımcılar söz alarak tahminlerini paylaşır.

“Dört mevsim, ana yönler ve daha birçok şey 4 sayısının sembolik anlamıyla ilişkilendirilebilir. Dört element de bunların en önemlilerinden biridir.”

Kolaylaştırıcı toprak, su, ateş ve hava sözcüklerinin farklı dillerdeki karşılıklarını gruba sorar. Katılımcılar bildikleri dillerde bu sözcüklerin karşılıklarını paylaşır.

Kolaylaştırıcı bir kere şarkıyı söyler ve sözcüklere eşlik eden beden hareketlerini gösterir.

Daha sonra tüm grup şarkıyı birlikte, aynı anda söyleyecektir. Herkes sözcükleri kendi aile dilinde veya tercih ettiği dilde söyleyecek ve aynı anda aynı beden hareketlerini yapacaktır.

Burada da 4 sayısı önemlidir. Şarkı 4 kere söylenecektir. Her defasında biraz daha kısık bir sesle ve dördüncü seferde ise, herkes sözcükleri içinden söyleyecek ama beden hareketlerini aynen yapacaktır.

Böylece hem çokdilli olarak birlikte şarkı söylenmiş olur hem de grup arasında farklılıkları kucaklayan bir ortaklıkta buluşma duygusu deneyimlenir.

Notlarınız:

ETKİNLİK 3: BENİM ADIM BU - BEN BUYUM!

Katılımcılar, isimlerinin ne anlama geldiğini, onlara neden verildiğini, onunla hangi çağrışımların ve hikayelerin bağlantılı olduğunu düşünür. Herkes kendi adıyla ilişkili bir resim yapar.

Aşağıdaki boş alan veya kolaylaştırıcının dağıtacağı boş bir kağıt kullanılabilir. Çeşitli boya ve renkli kalemler alanda hazır edilir.

Ardından, bütün katılımcılar resimlerini yere koyar ve herkes mekanda dolaşarak resimleri inceler (Galeri Yürüyüşü).

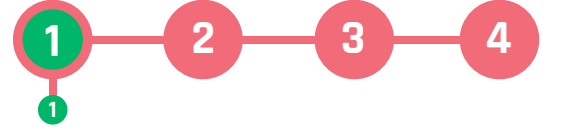

Tur devam ederken, kolaylaştırıcı el çırpıp ve herkes olduğu yerde durur. Katılımcılar görüş alanındaki bir resmi seçer. Herkesin farklı bir resim seçmesine dikkat edilir. Gruptaki herkes sırayla önünde durduğu resmi kaldırıp gruba gösterir ve düşüncelerini paylaşır. Ardından, resmin ve ismin sahibi söz alabilir ve ismin kendi kişisel veya aile tarihindeki hikayesiyle ilgili birkaç cümle eder.

Herkes paylaşımını tamamladıktan sonra etkinlik sonlandırılır.

Notlarımız:

OTURUM 1: HİKAYE ANLATICILIĞINA GİRİŞ

Tüm grup birlikte düşünür ve herkes anlatılabileceğini düşündüğünü hikayeleri not alır.

Bu hikayelerin hangi coğrafyalarla bağlantılı olabileceği konuşulur.

Herkes kendisinin hangi yörelerin (yerlerin, coğrafyaların) hikayelerini anlatabileceğini paylaşır.

Tartışma sorusu:

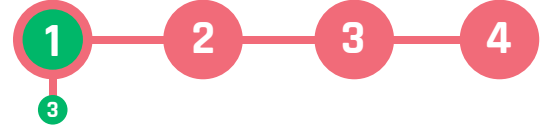
- Hikayeler sizin için ne ifade ediyor ve neden hikaye anlatıcılığını hayatınızda ve/veya işinizde kullanmak istiyorsunuz?

Notlarımız:

OTURUM 2: HİKAYEYİ DİNLE, RESMET, ANLAT!

- Kolaylaştırıcı bir hikaye anlatır.
- Hikaye ve yaşanan deneyim üzerine büyük grupta konuşulur.
“Hikayeyi nasıl deneyimlediniz? Ne hissettiniz?”
- Herkes aşağıdaki sorunun yanıtını kendisi için düşünür.
“Hikayenin hangi bölümü aklınızda kaldı? Hangi noktada hikayeyle bağ kurdunuz?”
- Herkes hikayede seçtiği bir an ya da sahnenin resmini çizer.
Kolaylaştırıcı herkese boş bir kağıt dağıtır. Çeşitli boya ve renkli kalemler mekanda hazır bulunur.
- Tüm resimler masanın üzerine yerleştirilir. Herkes resimleri inceler.
- Katılımcılardan bu sahneleri (resimleri) dinledikleri masadaki olayların akışına göre yani kronolojik olarak dizmeleri (sıralamaları) istenir.
- Sıralama bittiğinde, katılımcılar ikişer ya da üçer kişilik gruplar oluşturur. Bu aşamada, çizilen resimlerin temsil ettiği bölümlerin yeniden anlatılması amaçlanır. Çizilen resimler takip edilerek bir grup masalı anlatmaya başlar, sonra diğer grup devralır ve devam eder.
Masal bu şekilde yeniden anlatılmış olur.

Notlarımız:

OTURUM 3: MASALLARIN DRAMATURJİSİ

Kolaylaştırıcı, büyük grupta katılımcılara masalların dramaturjisine dair bilgiler verir.

1. Perde: Giriş ve Serimleme

A. Nerede? Ne zaman? Kim?

(Bu öğeler tanımlayıcı ve tasvir edici şekilde anlatılır. Böylece hikayenin ortamı dinleyicilerin zihninde ve hayal dünyasında yavaş yavaş kurulur.)

B. Masalın kahramanı, içinde yaşadığı bu ortamı, yuvasını varoluşsal bir ihtiyaç nedeniyle terk eder.

2. Perde: Olay Örgüsü Yoğunlaşıyor

A. Kahraman yola düşer ve yolda düşmanla tanışır,

B. Ufukta çatışma görünür,

C. Kahraman, yoldaşlarıyla tanışır,

D. Heyecan yükselmeye başlar.

3. Perde: Doruk Noktası / Katarsis

A. Heyecan doruk noktasına ulaşır.

B. Kavga / Tartışma / Çatışma

C. Düşman mağlup olmuş gibidir.

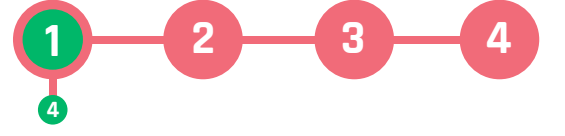
4. Perde: Geciktirme

A. Her şey yeniden sarp sarar ve yeniden meydan okunur, işler kötüye gider.

5. Perde: Çözüm / Final

A. Son bir mücadele daha verilir ve sonunda kötülük kaybeder.

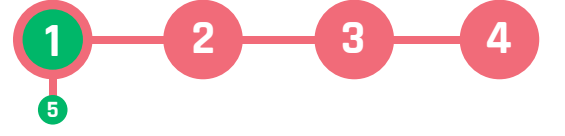
Notlarınız:

OTURUM 4: ANLAT, DİNLE VE HİKAYEYİ DEVAM ETTİR

- Kolaylaştırıcı, bir hikaye anlatmaya başlar. Heyecanın doruğa ulaştığı ana kadar hikayeyi anlatır.
- Katılımcılar küçük gruplar oluşturur ve hikayenin bu doruk noktasından sonra nasıl devam edebileceğini birlikte düşünür.
- Her grup hikayeyi devam ettirir ve bir sona ulaştırır. Dilerlerse not alarak dilerlerse resmini yaparak hikayeyi devam ettirebilirler.
- Her grup, hikayesini büyük gruba dilediği yöntemle anlatır.

Notlarımız:

OTURUM 5: STORYBOARD YAPIYORUZ!

Uygulama iki kolaylaştırıcı tarafından yürütülür.

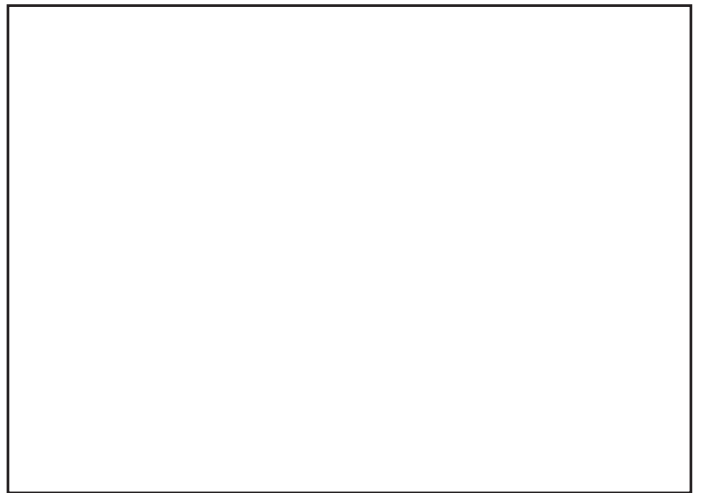
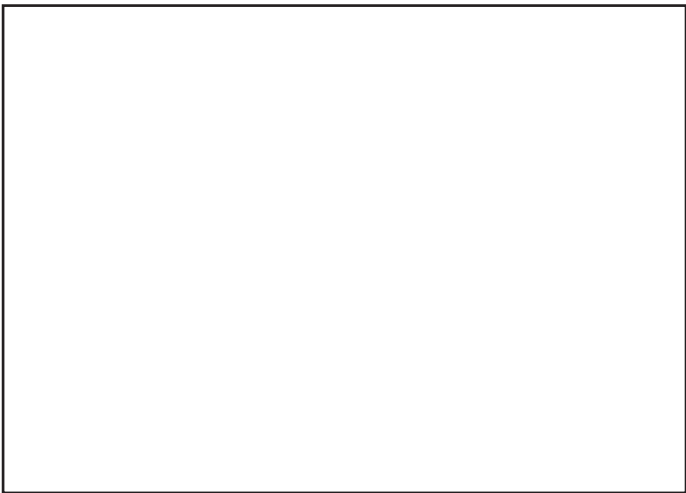
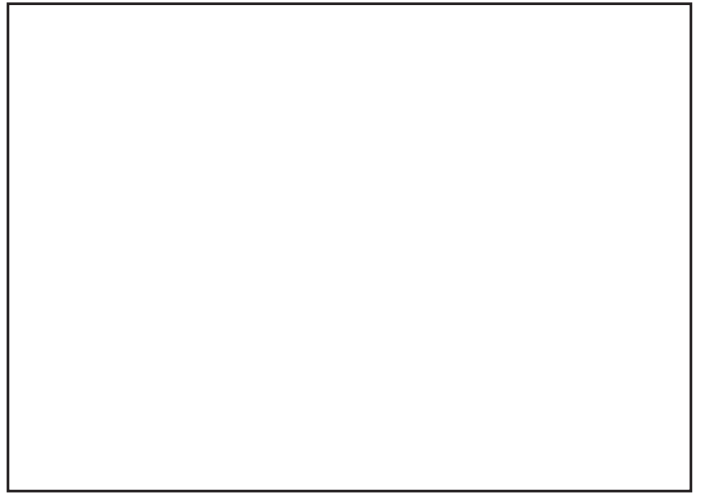
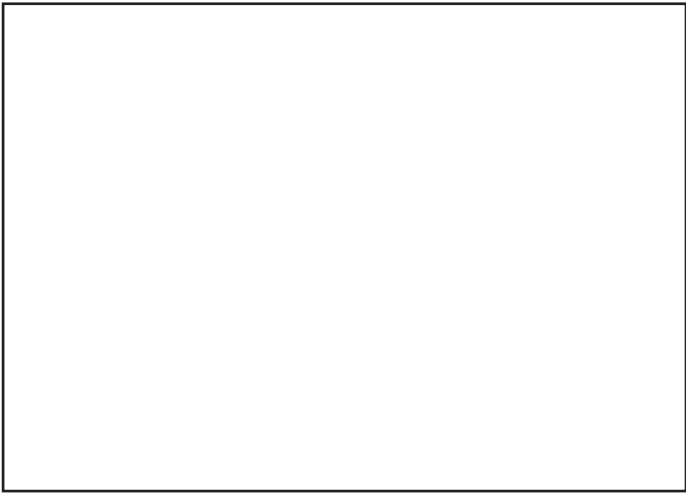
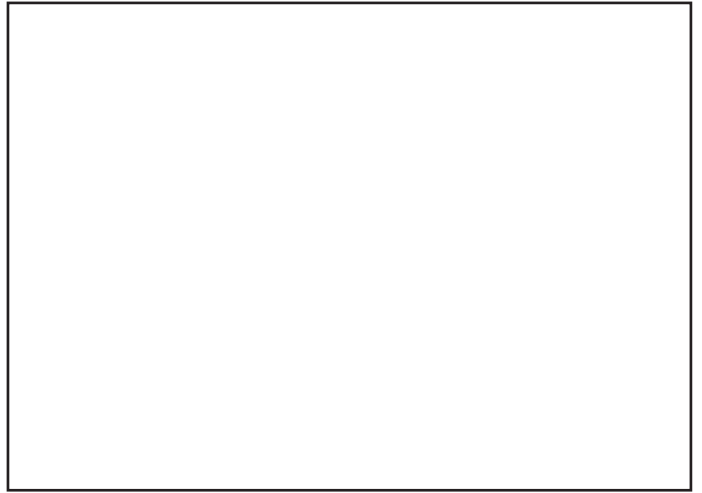
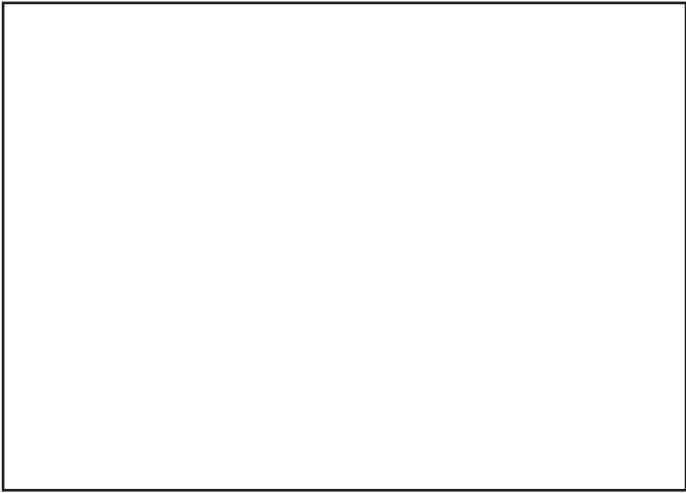
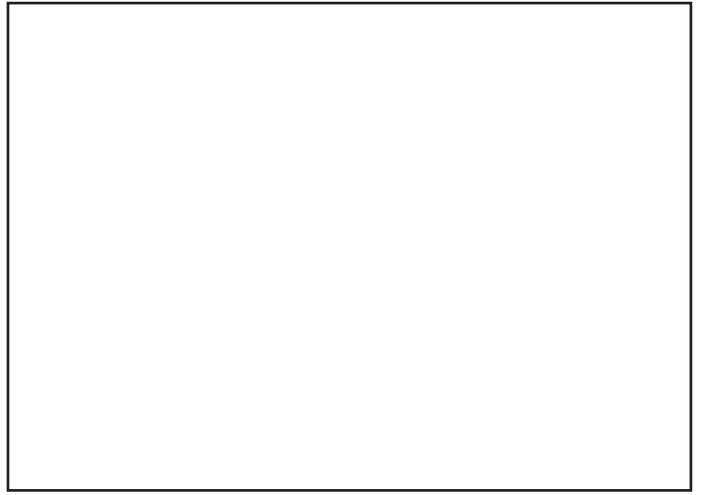
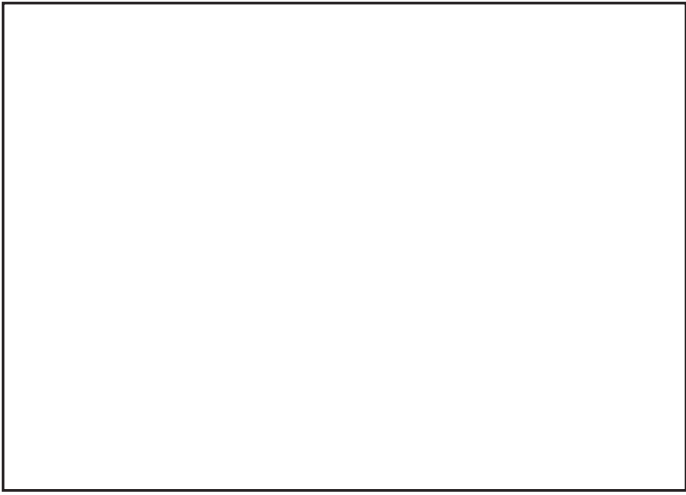
- Katılımcılar A ve B olarak iki gruba ayrılır.
- Bir kolaylaştırıcı, A grubuna bir hikaye anlatırken, diğer kolaylaştırıcı başka bir alanda B grubuna başka bir hikaye anlatır. Grupların birbirini duymayacak şekilde yerleşmesi önemlidir.
- Gruplar büyük grupta bir araya gelir. Kolaylaştırıcı herkesin az önce dinlediği hikayenin önemli dönüm noktaları ve olaylarını düşünmesini ister. Herkes bireysel olarak bir storyboard geliştirecektir.
- Storyboard için uygun şablonun çıktısı alınır (bkz. Ek Malzemeler) veya bir A4 sayfa 8 dikdörtgene bölünür. Herkes storyboard'unu çizer.
- Çiftler oluşturulur. Her ikili grupta A ve B grubundan birer kişi bulunur. Çiftlerden her biri diğerine daha önce dinlediği ve storyboard'unu çizdiği hikayeyi anlatır.
- Ardından herkes bireysel olarak 3 dk düşünme süresi alır ve aşağıdaki sorular üzerine düşünür.

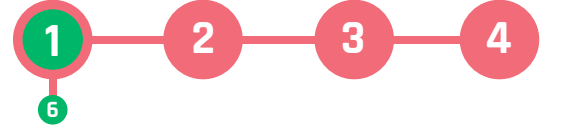
Kendime sorular:

- Hikayeyi anlatırken ne gibi deneyimler yaşadım?
- Anlatırken hoşuma giden şeyler nelerdi?
- Anlatırken yaşadığım zorluklar nelerdi?

- Yeni çiftler oluşturulur. Herkes az önce anlattığı hikayeyi, en az 1 şeyi daha iyi yapmaya çalışarak yeniden anlatır.

Notlarımız:

OTURUM 6: EDEBİ HİKAYELERLE ÇALIŞMA

 Bu çalışmanın yapılması için, kolaylaştırıcı 5-6 adet edebi hikaye seçer ve metinlerini hazır eder. Kolaylaştırıcı önce hikayeleri kısaca tanıtır.

 Katılımcılardan çiftlere ayrılmaları istenir. Her çift beğendiği hikayeyi seçer. Çiftler seçtikleri hikayenin metnini alır ve okur.

 Çiftler hikayeyi şu sorular üzerinden tartışır ve soruları kendi içlerinde yanıtlar:

- Hikayede hoşuna giden şeyler nelerdi?
- Hikayede hoşuna gitmeyen şeyler nelerdi?
- Seni duygusal ya da zihinsel olarak açan veya tetikleyen bir öge var mıydı?
- Paylaşmak istersen bu durum neydi?
- Senin için bu hikayede kahraman kim?
- Bu hikayede bir şeyi değiştirmek istersen bu ne olurdu?

 Çiftler seçtikleri hikayenin tanıtımı için bir reklam kampanyası tasarlar. Bu kampanyada hikayenin merak edilmesi, farklı açılardan düşünülmesi, farklı bağlantılar kurulması gibi çeşitli amaçlar olabilir.

 Çiftler hikayelerini, hazırladıkları tanıtım kampanyası üzerinden tüm gruba tanıtır.

Notlarımız:

MODÜL 2:

HİKAYE ANLATICILARI İÇİN TEMEL BİLGİLER

OTURUM 1: HİKAYE TÜRLERİ⁽¹⁾

Masallar

Masalları masal yapan olağanüstü olaylardır. Masallarda gerçek dünya ve hayal dünyası, bu dünya ve öteki dünya, insan ve doğa arasında sınır yoktur. Hayvanlar, bitkiler ve yıldızlar da konuşabilir ve hem insanlarla hem de emsalleriyle iletişim kurabilir.

Masallarda periler, denizkızları ve cüceler gibi hayal ürünü varlıklar bulunur. Bu tür karakterler, doğanın gücünü olduğu kadar, zorba hükümdarları da sembolize edebilir. Örneğin, farklı kültürlerde değişik şekillerde vücut bulan ejderhalar bazen mutlak „kötüyü“ temsil eder ve ejderhaya karşı savaşmak fiziksel gücün yanı sıra cesaret, yaratıcılık ve akıl ister. Bazen ise o korkunç görümlü varlık aslında büyü yapılmış genç bir erkektir ve bu büyü cesur bir kız tarafından bozulur. Böylece ürkütücü yaratık bir sevgiliye dönüşür. Modern çocuk edebiyatında ise eski hikayelerde olduğunun aksine ejderha sevimli bir yaratıktır ve şeytani niteliklerden arındırılmıştır.

Masallarda kötü ruhlu, korku salan yaratıkları yenmek aslında sembolik bir anlam taşır. Bu yaratıkları yendiği zaman kahramanların kutladığı zafer aslında korkunun üstesinden gelmiş olmanın coşkusudur. Masallar insanlara korkmama, korksan bile mücadele etme ve kadere karşı gelme iradesini gösterme, insani değerleri ve doğayı kurtarma çağrısında bulunur.

Masalların karakteristik özelliklerinden biri mutlu sonla bitmeleridir. Hiçbir edebiyat türünde mutlu son masallarda olduğu kadar temel bir motif değildir. Masalların bu harikulade sonu, kahramanların üstesinden gelmeleri gereken kötülükler için katlandıkları tüm zorlukları ve çektikleri acıları haklı kılar. Karşılarındaki güçlerle mücadele ederken yaşadıkları acı ne kadar büyükse sonunda elde ettikleri zafer de o kadar büyük olur. Masal karakterleri aşağılanmış ve yaralanmış olmanın, hayati tehlikeye düşmüş olmanın yol açtığı travmatik sonuçları yaşamaz. Bundan dolayıdır ki, hikayeleri vazgeçilmez bir şekilde cesaret vericidir.

Çok farklı masal türleri vardır. Sihirli masallar (bu masallarda doğal mucizeler hakimdir – *Ch. Oberfeld*), romantik masallar (bunlarda mucize yoktur. Örneğin, *Akıllı Köylü Kızı* masalı), hayvan masalları (ana kahramanlar hayvandır), anti-masallar (mutlu sonla bitmeyen masallar. Örneğin, *Grimm Kardeşler – Bayan Trude*) ve etiyolojik masallar (doğadaki fenomenlerin meydana geliş nedenlerini açıklar. Örneğin, zebra neden çizgilidir?).

Masallar ömürlerinin büyük kısmında sözlü olarak dilden dile, kulaktan kulağa aktarıldı. Bu upuzun sözlü aktarım döneminden sonra yazılı hale geldiler. Bu alanda özellikle Grimm Kardeşler’in başarısı bilinir. Onlar 1812 ile 1856 yılları arasında 200 adet masalı yedi ciltte bir araya getirmişlerdir. Neredeyse hiç bilinmeyen eserleri ise, *Çocuk ve Ev Masalları*’nın üçüncü cildidir. Bu ciltte Kuzey Amerika’nın ilk yerlilerinden tüm Avrupa ülkeleri ve Afrika ülkelerine, Şark’tan Tibet ve Moğolistan’a kadar tüm kaynakları toplamış, yorumlamış ve olabildiğince ayrıntılarıyla anlatmışlardır. Bu kitaplar uluslararası masallar için inanılmaz bir hazinedir!

Efsaneler

Efsaneler masallardan farklı olarak geçmişte yaşandığı varsayılan veya belli yörelerle, belli bölgelerle bağlantılı, akılla açıklanamayacak özel olayları anlatır. Kuşaktan kuşağa sözlü olarak anlatılan yöresel efsaneler vardır. Masallarda cesarete hayranlık duyulur ve cesaret ödüllendirilirken efsanelere korku hakimdir. Masallardaki olaylar mutlu sonla biterken efsanelerin içeriği veya sonu çoğu zaman günümüzle ilişkilendirilir. “İşte o cesur ve kahraman atın ayak izi hala Harz bölgesinde görülebilir” veya “Hulda/ Perchta (veya Bayan Holle) günümüzde de, on iki gecede çetesiyle eşkıyalık yapmaya devam eder.” gibi.

⁽¹⁾ Prof. Dr. sc. Kristin Wardetzky

2007 yılına kadar Berlin Sanat Üniversitesi’nde profesörlük yapmıştır. Hikaye anlatıcılığı ve masal araştırmacısı.

Berlin Sanat Üniversitesi’nde açılması için uğraş verdiği, bugün birçok masal anlatıcısının yetişmesine vesile olan “Sanatsal Hikaye Anlatımı – Storytelling in Art and Education” dersinin fikir annesidir. Özellikle ilkokullarda dil öğrenimi kapsamında masallar, mitler ve hikaye anlatımı ile ilgili çok sayıda eser yayınlamıştır.

kristin.wardetzky@gmx.de

Fıkralar

Fıkralar güldüren ve insani zaafıların ortaya serildiği ve onlarla alay edilen komik hikayelerdir. Avrupa'da fıkralar 15. yüzyıldan bu yana yazıya dökülerek aktarılırken, Şark çok daha eski bir fıkra geleneğine sahiptir. Günümüzde Nasreddin Hoca'nın fıkraları hala çok anlatılır. Nasreddin Hoca sadece mizah yeteneği güçlü komik bir kahraman değildir, aksine o zeki ve bilge bir divanedir. Yine Arap kültüründe Djuha hikayeleri çok sevilir. Onun şakaları daha derinliklidir ve kahkaha attırmaktan çok gülümsetir. Örneğin, bir gün birlikte seyahat ettiği kişilerin ertesi gün kıyametin kopacağına dair yemin etmeleri üzerine tek hazinesi olan iyi beslenmiş kuzusunu pişirip yemeleri için onlara vermeye ikna olur. Djuha geceleyin arkadaşları uyurken onların elbiselerini alır ve ateşte yakar. Arkadaşları ertesi sabah elbiselerini ararken onlara: "O ... elbiselere ne ihtiyacınız var ki. Bugün dünyanın sonu gelecek ya!" der.

Fabl

Fablleri özellikle Phaidrus, La Fontaine veya Krilov'dan tanırız. Ancak fabl edebi bir tür olarak çok eskilere dayanır. Büyük ihtimalle Şark kökenlidir. Yunanlılar için fabl Fenikeli (bugün olsa Filistinli) bir kölenin, Ezop'un buluşuydu.

Fabllerde ana karakterler hayvanlardır. Bu hayvanlar insani zaafılarla, çoğu zaman espriyle ve kara mizahla hayatla ve insanlık halleriyle alay eder. Fabller çoğu kere didaktiktir ve bazen de ahlaki bir özlü söz içerir. Kısa ve öz bir şekilde pratik hayat tecrübelerini aktarırlar. Bunu yaparken de kabalıklardan kaçınmaz, toplumsal eleştirileri de içlerinde barındırırlar. Örneğin, *Kuzu ve Kurt* hikayesinde hükümdarların zalimlikleri eleştirilir: Kuzu kurda onun ikiyüzlülüğünü gösterdiği için kurt masum kuzuyu acımasızca parçalar. Fabller insanlara çağrıda bulunma özelliklerini bugün hala yitirmemiştir.

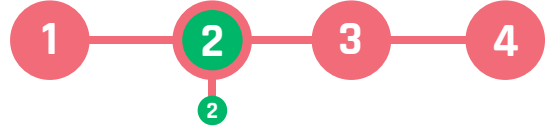
Mitler

Mitler arkaik hikayelerdir. Mitler tanrıları, kahramanları ve doğa üstü varlıkları anlatır. Yaratılış mitleri aynı zamanda dünyamızın, gezegenlerin, hayvanların ve insanların yaratılışını anlatır.

Mitler dünyadaki tüm kültürler tarafından anlatılmış ve aktarılmıştır. Örneğin, yaklaşık 6000 yıllık *Gılgamış Destanı* ölümsüzlük arayışını anlatır. Eski Mısır'dan günümüze aktarılan mitler dünyayı yaratan tanrı Ra'yı, yani babaların babası ve anaların anasını anlatır.

Yunan mitlerini özellikle Homeros'un *İlyada* ve *Odyseia* eserlerinden biliriz. Homeros ile aynı dönemde yaşayan Hesiodos Yunan tanrılar dünyasını bir soy sistemi ile izah etmeye çalışmıştır. Hesiodos yaklaşık 400 tanrı ve tanrıçanın soy ağacında kimin kiminle akraba veya kardeş olduğunu göstermiştir. Romalı yazar Ovid, Yunan mitlerinin çoğunu *Metamorfoz* adlı eserinde bugün bile bizi etkileyecek dahiyane bir şekilde yazmıştır.

Mitolojik hikayeler, çatışmalar ve çözümlenmesi mümkün olmayan gizemlerle doludur. Mitler, masallardan farklı olarak trajik bir sonla biter. Örneğin, Herakles yanar, Akteon kendi köpekleri tarafından parçalanır, Niobe taşla dönüşür.

OTURUM 2: HİKAYE ANLATICILIĞININ BİLEŞENLERİ

Grup Dinamiği

Hikaye anlatımına geçmeden önceki hazırlık aşamasında, ortamı, grubu ve bağlamı gözleyin, hissedin ve grup içindeki kişiler arası ilişkileri kontrol edin:

- Sizin ilk defa çalıştığınız bir grup mu yoksa düzenli çalıştığınız kişiler mi?
- Katılımcılar birbirlerini tanıyorlar mı?

Önceden tanışmayan katılımcılardan oluşan gruplar için, bir giriş egzersizi ve tanışmayı kolaylaştıracak ısınma çalışmaları yardımcı olacaktır.

Süre Yönetimi

Hikaye anlatımına odaklanmış bir buluşmada hikayenin akışına kapılıp gitmek çok değerlidir. Gruptaki herkes kendini hikayeye kaptırırsa ne güzel. Öte yandan hikayenin üzerine hep birlikte düşünüp tartışabilecek yeterli zamanınızın olduğundan emin olun.

Mekan

Hikaye dünyasına girmek için, sakın ve rahatsız edilmeyeceğiniz bir ortamda çok daha keyifli olur. Sürekli birilerinin gelip geçtiği veya atölyeye her an dışarıdan dahil olunabilecek kalabalık ortamlar seçmekten olabildiğince kaçın.

Herkes mekanda rahat oturmalı, anlatıcıyı iyi görebilmeli ve duyabilmelidir. Başlamadan bütün bunların sağlandığından, ortamdaki ışık kaynağının ne anlatıcıyı ne de dinleyicileri rahatsız etmediğinden emin olun.

Hikaye anlatıcısının önünde durduğu, oturduğu veya ayakta olduğu bir arka plan muhakkak vardır. Önünde durduğunuz bu arka plan basit olmalı. Örneğin, bir bez asabilir veya bir kara tahtanın önünde durabilirsiniz. Alternatif olarak, tahtada hikayenin kaba bir görselleştirmesini (“hikayenin manzarası”) oluşturmak için çok basit semboller kullanabilirsiniz. Bu, katılımcının oryantasyonunu sağlar ve farklı dil becerilerine sahip çocukları destekler. Bu sayede görselleştirme, çokdillilik bağlamında katılım ve görünürlük sağlar.

Atmosfer

İyi bir hikaye anlatımı etkinliği için samimi bir alan yaratılması elzemdir. Böylece hem anlatıcı hem de katılımcı duygusal olarak havaya girer ve mekanda birlikte “var olur”. Atmosferi hikayenin atmosferine dönüştürmeden önce bir başlangıç etkinliği veya buz kırıcı yardımcı olabilir. Etkinliğin başında ve sonunda icra edilecek bir ritüel atmosferin önemli bir parçasını teşkil eder.

Malzemeler

Hikaye anlatıcılığında, iki boyutlu resim veya üç boyutlu nesneler, ayrıca teknik ekipmanlar kullanılabilir, ancak kullanılması zorunlu değildir. Sözü ve beden gücüne güvenmek önemlidir.

Çalışmayı ve kullanmayı düşündüğünüz ekipmanlarla hikaye birbirine uygun olmalıdır. Hazırlık sırasında bu ekipmanları muhakkak kontrol etmeyi unutmayın ve provalarda aktif olarak kullanın.

Hikayeler Üzerine Çalışmalar

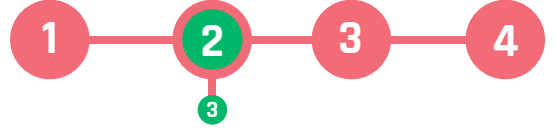
Hikaye anlatımı sona erdikten sonra katılımcılara alan açabilirsiniz. Hikaye sonrası sohbete bir süre ayrılabilir. Örneğin, çocukların hikayeyi çizmesine izin verebilir hatta çizimleri üzerine konuşmalarını teşvik edebilirsiniz. Bu, dinleme süresinden sonra çocukların tekrar aktif olarak konuşmalarını sağlar.

Bir sonraki buluşmanızda, o buluşmanın hikayesini anlatmaya geçmeden önce, çocuklarla önceki buluşmada dinledikleri hikaye üzerine konuşabilir ve ne hatırladıklarını tartışabilirsiniz. İki veya üçlü gruplarda çocuklar geçen haftanın hikayesini anlatabilir. Bir çocuk anlatırken diğeri hareketlerle veya pantomimle ona eşlik edebilir. Bir süre sonra roller değişir. Böylece çocuklar kısa bir etkinlik olarak, önceki hafta anlatılan hikayeyi yeniden hatırlamış ve anlatabilmiş olur ve bu onlara son derece olumlu duygular verir.

Tartışma soruları:

- Hikaye anlatmak istediğinizde nasıl bir ortamda olmayı tercih edersiniz? Çocuk ve gençlerle çalıştığınız alanlarda buna uygun olmayacak, sizi zorlayacak neler olabilir?
- Sizin için yukarıda bahsedilen bileşenlerden özellikle önemli olan hangisi?
- Birlikte çalıştığınız çocuk ve gençlerin profillerini ve eğitimlerini düşündüğünüzde, hikaye anlatma ortamı kurarken nelere dikkat etmelisiniz ve neler yapabilirsiniz?

Notlarınız:

OTURUM 3: GELENEKSEL HİKAYELERLE ÇALIŞMA

Kültürel Bağlam Araştırması

Bir kolaylaştırıcı, hikaye anlatıcılığı etkinliğini yürütmeden önce, kullanacağı hikayeleri seçerken aşağıdaki soruları kendisi için yanıtlamalıdır. Bu sayede etkinliği yürütürken, hikayeye olan hakimiyeti artar ve gelebilecek sorulara doğru yönlendirmeler ve referanslarla yanıt verebilir.

- Hikaye yolculuğuna nerede başlamış? Diğer deyişle, bu hikayenin doğduğu coğrafya neresi?
- Hikaye nasıl yayılmış? Sözlü aktarımla mı yoksa yazılı kayıtlardan mı günümüze ulaşmış?
- Hikayenin tam olarak anlaşılması için neler gerekiyor? (Hikayenin fantastik öğeleri bir yana, kültürel çerçevede veya kültürlerarası olarak anlaşılabilir olması)
- Belirli terimlerin değiştirilmesi veya açıklanması ve bağlama yerleştirilmesi gerekiyor mu?
- Bu hikaye çalıştığım gruba ve planladığım bağlamda anlatılabilir mi?
- Hikayede tektipleştirilmiş ve kalıpyargılardan beslenen öğeler var mı? Bunlar fark edilip belirli koşullar altında filtrelenebilir mi?
- Hikayeye eklemeler yapıldıysa nerelere yapılmış olabilir?
- Hikayenin “özü” nedir?

Hikayenin özünü bulmak için bir uygulama önerisi:

- 1- Hikayeyi 7 adımda anlatın. Her bir adım bir cümle olacak şekilde özetleyin.
- 2- Daha sonra hikayeyi 3 adımda (3 cümlede) özetleyin.
- 3- Son olarak hikayeyi 1 cümle ile ifade edin.

Notlarımız:

OTURUM 4: TEORİDEN PRATİĞE

Bir Hikaye Üzerine Çalışmak

Katılımcılar çiftler oluşturur. Her çift o ana kadar anlatılmış olan bir hikayeyi seçer ve yeniden okur.

Üç adet A4 kağıt yan yana konarak birbirine eklenir/yapıştırılır. Katılımcılar hikayeden seçtikleri mekanları bu uzun kağıda, hikayedeki sırayla resmeder. Çizimlerde kahramanlar veya karakterler yer almaz. Mekanların resmedilmesi, resimler estetik olarak “güzel” olmasa dahi, katılımcıların hikayeye yoğunlaşmasına, mekanları hatırlamasına ve zihinlerinde canlandırmasına yardımcı olur. Bu da ileride hikayeyi anlatırken onları güçlendirir.

Daha sonra kolaylaştırıcı, aşağıdaki soruları okur. Herkes bu sorulara cevap olabilecek şeyleri kendisine not alır.

- Hikaye hangi mekanlarda geçiyordu?
- Hikayede özellikle hoşunuza giden, çarpıcı gelen sahne hangisi oldu?
- Hangi sahne sizi duygusal olarak etkiledi / tetikledi?
- Hikayede saçma bulduğunuz sahne hangisiydi?

Herkes hikayenin içine bir kere daha dalmak için bir hayal alemine davet edilir. Kolaylaştırıcı yumuşak bir sesle hayali bir ortamı tasvir eder, katılımcılar gözlerini kapatıp kolaylaştırıcının yönlendirici sorularıyla kendilerini az önce resmettikleri masalın büyülü alemine bırakır.

Kolaylaştırıcı, daha ziyade duygusal ve izlenimsel deneyime yol açacak sorular kullanır. Katılımcılar bu sorulara yüksek sesle yanıt vermez, sorular eşliğinde kendi masallarını kendi istedikleri gibi hayal ederler.

“Şimdi devasa bir kapıdan masallar alemine adımınızı attığınızı hayal edin... Kapı yavaş yavaş açılıyor ve siz içeri giriyorsunuz. Burası masalınızın açıldığı yer.

- Nasıl bir mekandasınız?
- Nasıl bir hava, nasıl bir koku var...
- İlerliyorsunuz, ... kimlere rastladınız, ... çevrede neler var, ... neler oluyor...
- Kendinizi kahramanın yerine koyun.”

Daha sonra, herkes az önceki eşiyle yan yana gelir. Çiftler seçtikleri masalı aşağıda adımları tek tek belirtilen turlar halinde anlatma çalışması yapar.

(1.) Herkes partneriyle karşılıklı durur ve birbirlerine hikayeyi anlatır. Bir kişi hikayeyi anlatmaya başlar. Kolaylaştırıcı bir alkış yapar, anlatan kişi o anda durur, ardından diğer kişi hikayeyi devralır ve diğerinin kaldığı yerden anlatmaya devam eder. Her alkışta konuşan kişi tekrar değişir. Hikaye bu şekilde sonuna kadar anlatılır.

(2.) Birinci tur tekrarlanır, ancak bu sefer katılımcılar jestlerini, yüz ifadelerini ve sesleri daha yoğun bir şekilde kullanır. Belki biraz “abartılı hareketlerle” hikaye yeniden anlatılmış olur.

(3.) Hikaye anlatılırken bu sefer herhangi bir yüz ifadesi veya jest kullanmalarına kesinlikle izin verilmez. Anlatıcı, yanlışlıkla bir hareket veya jest yaparsa, sıra diğer anlatıcıya geçer.

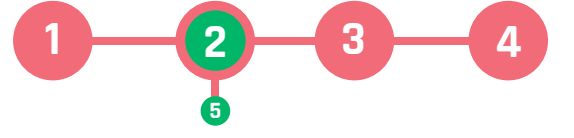
(4.) Katılımcılar yine aynı hikayeyi bu defa kelime olmadan sadece jestler ve yüz ifadeleri ile anlatır. Yine kolaylaştırıcının el çırpma hareketiyle, anlatıcı değişir. Masal en sonuna kadar bu şekilde anlatılmış olur.

Tartışma soruları:

Büyük grupta aşağıdaki sorular eşliğinde tartışılır:

- Hangi turda ne hissettin?
- Az ya da çok hareket ve yüz ifadeleri ile konuşmak nasıldı?
- Hikayeyi anlatırken birden kesip karşı tarafı dinlemeye başlamak nasıldı?
- Hikayeyi dinlerken birden sıra sana geçince hikayeyi devam ettirmek nasıldı?

Notlarımız:

OTURUM 5: HİKAYE ANLATIM TÜRLERİ NELERDİR?

● Oyunla Anlatım

● Heykellerle Gösterme - Canlandırma

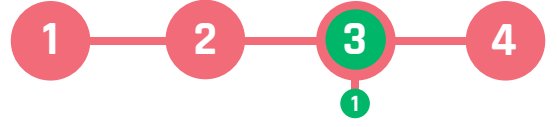
● Zincirleme Anlatım Yöntemi (Zincirleme Masallar)

● Resimler Çizerek / Resim Kullanarak Anlatma

MODÜL 3:

ÇOKDİLLİ VE ETKİLEŞİMLİ HİKAYE ANLATICILIĞI

OTURUM 1: AÇILIŞ

Kolaylaştırıcı ve program katılımcıları çokdilli ve etkileşimli hikaye anlatımı üzerine çalışacakları oturumlarda (yeniden) buluşur. Güne veya oturuma başlarken tanışma, ısınma gibi çalışmalarda çokdilliliği öne çıkaran çalışmalar tercih edilir.

Örnek:

Farklı dillerde merhaba sözcükleri içeren bir şarkı söylenebilir:

“Merhaba, Bonjour, İyi günler, Hoş Geldiniz Hoş Geldiniz Hoş Geldiniz
Buenos Dias Buenos Dias ...”

Selamlaşma sözleri grupta konuşulan dillere göre değiştirilebilir.

Örnek bir etkinlik yazınız:

OTURUM 2: HİKAYEMİZİ SIRT SIRTA ANLATIYORUZ

Isınma Çalışması:

- Grup büyük bir çember şeklinde ayakta durur. Daha sonra herkese, sağındaki kişiyle çift olması ve sırt sırta vermesi söylenir. Katılımcılar sırt sırta verirken, birbirine ağırlığını vermez. Hareket ederken dengede kalabilmek için herkes yere sağlam basar.
- Katılımcılar birbiriyle sırt sırtayken sırayla farklı sesler çıkarır. Çiftler, sesleri birbirleriyle uyum içinde ve sırayla çıkarmaya devam eder.
- Çiftler, sırt sırta temas halinde ortam içerisinde gezinmeye başlar ve bu esnada sırayla ses çıkarmaya devam eder. Çiftler hareket ederken, hangi yöne gideceklerine sırayla liderlik ederek karar verir.

Etkinlik:

- Kolaylaştırıcı bir hikayeyi doruk noktasına kadar anlatır ve yarıda bırakır.
 - Katılımcılar az önce sırt sırta verdikleri kişiyle yeniden çift olur ve sırt sırta verir. Bu noktada çiftler yarım kalan bu hikayeyi birlikte tamamlamaya çalışacaktır. Çiftler oluşturulurken ortak bir dilleri olmakla birlikte mümkünse farklı dilleri biliyor olmaları gözetilir.
 - A kişisi bir cümleyi başlatır, kolaylaştırıcı ellerini çırtığında sıra B kişisine geçer. B kişisi bir cümleye başlar, kolaylaştırıcı ellerini çırtığında A kişisi onu tamamlar. İki kişi sırt sırta vermiş şekilde hikayeyi böylece anlatır ve bir sona erdirir.
 - Hikaye tamamlandıktan sonra çiftler yüz yüze döner. Bu adımdaki amaç, eşlerin hikayenin içindeki belli sahneleri seçmesi ve bunları sahnelemesidir. Bunun için çiftler, hikayeden 5 adet sahne seçer. Sırayla bütün sahneler için heykel duruşları belirler ve pratik ederler.
- Katılımcılar seçtikleri bu sahneler için birer başlık bulur. Bu başlıklar mümkünse çiftlerin bildikleri diğer dillerde de hazırlanır.
- Herkes büyük grupta bir araya gelir. Canlandırmayı yapacak çiftler sırayla öne çıkar. Her 5 sahne için önce başlığı söyler, ardından heykel duruşlarını yaparlar. Başlıklar birden fazla dilde söylenir.

Notlarımız:

OTURUM 3: İKİ RENK BİR HİKAYE

Hazırlık:

Kolaylaştırıcı, katılımcılara daha önce anlatmış olduğu bir hikayeyi 4 parçaya böler. Hikaye bölümlerinin olabildiğince hikayenin dörtte birini oluşturacak şekilde bölünmesine gayret eder. Hikayenin bu bölümleri ayrı kağıtlarda olacak şekilde, katılımcı sayısı göz önüne alınarak yeterli sayıda çıktı alınır ve katılımcılara dağıtılır.

Etkinlik:

- Katılımcılar çiftler halinde hikayenin onlara verilen bölümünü okur.
- Çiftler hikayenin o bölümü hakkında konuşur.
- Çiftlere resim kağıtları dağıtılır ve onlardan hikayenin o bölümüne ilişkin “iki renkli” bir resim çizmeleri istenir. Bu çalışma konuşmadan, sadece çizimle gerçekleştirilir. Çiftlerden her biri bir renk boya kalemi alır. Resim dönüşümlü olarak çizilir ve boyanır. Bu süreçte hiç konuşulmaz!
- Resim tamamlandığında, çiftler birlikte çizdikleri bu resme bakarak orada görülenleri anadillerinde/lehçelerinde veya tercih ettikleri bir dilde birbirlerine anlatır.

Notlarımız:

OTURUM 4: SIRAYLA VE İKİDİLLİ ANLATIM

 Bu çalışma için katılımcıların daha önce çalışmış veya dinlemiş oldukları bir hikaye seçilir. Hikayeyi ikidilli anlatabilmek için çok çeşitli yöntemlerle birçok kez provalar alınır. Katılımcılar çiftler oluşturur. Bu çiftler hikayeyi anlatmak için kendilerine birer dil belirler/seçer.

Her cümlede dili değiştirerek anlatım:

Bir kişi hikayeyi anlatmaya başlar, cümleyi seçtiği dilde kurar. Sonra sıra diğer kişiye geçer. O da seçtiği dilde hikayeyi devam ettirecek şekilde bir cümle kurar. Sıra tekrar diğer kişiye geçer. Her cümlede anlatan kişi değişir ve dil değişir. Hikaye bu şekilde cümle cümle ikidilli olarak anlatılır. Bu çalışmada eşler birbirinin dilini anlamasa dahi, hem hikayeyi bildikleri için hem de birbirlerinin ses tonu, beden dili ve mimiklerinden yola çıkarak aynı hikayeyi dönüşümlü olarak devam ettirmeyi deneyimler. Bu yöntem birden fazla kez denenir.

 Hikayedeki olayları göz önüne alarak hikayeyi kısa bölümlere ayırarak ikidilli anlatım denemesi yapılır.

Hikayeyi kısa kısa bölümlere ayırarak ve birbirinden devralarak ikidilli anlatım:

Çiftler hikayeyi kısa kısa bölümlere böler ve kimin hangi bölümü anlatacağına karar verir. Bir kişi hikayenin başlangıcını seçtiği dilde anlatmaya başlar. Diğer bölüme gelindiğinde, sıra diğer kişiye geçer, o kişi o bölümü seçtiği dilde anlatır. Her bölümde anlatan kişi değişir ve dil değişir. Hikaye bu şekilde bölüm bölüm ikidilli olarak anlatılır. Bu tür bir çokdilli anlatım için belli özel yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemler hikaye anlatımında çeviri kullanılmadan çokdilli anlatımı ve dinleyicilerin takip edebilmesini mümkün kılar.

Bu yöntemin ayrıntıları için www.hep-beraber.org adresinde Araçlar başlığı altında yer alan Çokdilli Hikaye Anlatıcılığı Eğitim Programı kapsamındaki videolar incelenebilir.

Daha sonra çiftler bu yöntemi birçok kez prova eder.

 Hikayedeki diyaloglar üzerine çalışmak üzere, çeşitli tekniklerle anlatım denemeleri yapılır.

Hikayedeki konuşmalı bölümler belirlenerek konuşmalar üzerinden ikidilli ve etkileşimli anlatım:

Çiftler hikayeyi birlikte anlatırken hikayenin konuşmalı bölümlerini;

- Belirledikleri dillerde aynı anda konuşmayı deneyerek anlatır.
- Birbirinizin sözünü kesmeyi, sözünü yarıda devralmayı deneyerek anlatır.
- Konuşmalara ortak jestler bularak anlatır.
- Karşılıklı başka jestler bularak anlatır.

Tüm bu alıştırmalardan sonra her çift hikayeye iyice hakim olur.

 Tüm grup bir çemberde bir araya gelir. Tüm çiftler sırayla sahne alarak anlatımını ve performansını gerçekleştirir. Böylece tüm grup hikayeyi birçok dilde ve birçok jestle yeniden ve yeniden dinlemiş olur.

Notlarımız:

OTURUM 5: OTOBİYOGRAFİK HİKAYE ANLATIMINA GİRİŞ

Hazırlık:

Kolaylaştırıcı bir gün öncesinden küçük nesneler hazırlar ve oturuma gelirken yanında getirir. Bu nesneler avuç içine sığacak büyüklükte olmalıdır.

Kolaylaştırıcı nesneleri odanın / mekanın ortasına gelişi güzel yerleştirir. Nesneler çemberin ortasında kalacak şekilde katılımcılar çember oluşturur. Herkes ortadan bir nesne alır.

Çemberde herkes nesnesini bir yanındaki kişiye verecek, diğer yanındaki kişinin elindeki nesneyi alacak, böylece nesneler çemberde dolaşacaktır. Bunu uyumlu bir şekilde yapabilmek için kolaylaştırıcı ritmik ve basit bir şarkı söylemeye başlar. Ritme uygun olarak nesneler çemberde elden ele gezer.

Kolaylaştırıcı bir süre şarkıyı söyledikten sonra beklenmedik bir anda durur. Herkes elinde kalan nesneye bakar. Bu nesne sana neyi hatırlatıyor? sorusu üzerinden düşünür.

Katılımcılar sağındaki kişiyle çift olur. Herkes eşine, elindeki nesneyle ilgili, o nesnenin ona neler düşündürdüğünü anlatır, dilerse kısaca hikayeleştirir. Böylece bireysel kısa bir hikaye paylaşılmış olur.

Daha sonra o nesne ortaya konarak, diğerlerine ne hatırlattığı sorulabilir. Dileyenler söz alır. Eğer vakit uygun ise, tüm nesneler için bu yöntem uygulanabilir.

Biyografik ve Otopiyografik Hikayelerle Çalışmak

Tartışma soruları:

- Biyografik ne demek?
- Otopiyografik ne demek?
- Anlatıcının biyografik veya otopiyografik bir hikaye anlatması ne anlama gelir?
- Kimin hikayesini, hangi biyografik hikayeyi anlatmak isterim? Neden?
- Bu hikayeyi anlatmak istemekteki motivasyonum nedir?
- Anlattığım hikayenin motivasyonu nedir?

Notlarımız:

OTURUM 6: BİYOGRAFİK & OTOBİYOGRAFİK HİKAYELER

Kolaylaştırıcı aşağıdaki sorulardan birini seçerek, gruba yönlendirir.

1. Kahraman diye kime diyoruz?
Siz hiç bir kahraman tanıdınız mı? Hikayesini anlatır mısınız?
2. Ailenizde bir hayvanla birlikte yaşadınız mı? Hikayesini anlatır mısınız?
3. Aileniz hiç taşındı mı? Nereden nereye taşındınız? Sebebi neydi? Anlatır mısınız?
4. Evinizde, ailenizde, çevrenizde hiç doğaüstü bir deneyim yaşadınız mı?
Hikayesini anlatır mısınız?
5. Aile üyelerinizden hiç kaybolan birisi oldu mu? Nasıl bulundu? Anlatır mısınız?

Katılımcılar çiftler oluşturur. Sorulan soru üzerinden her çift sırayla birbirine kısa bir hikayesini anlatır.

Aşağıdaki adımlar kullanılarak biyografik veya otobiyografik hikaye üzerine çalışmalar yapılır.

- Hikayeyi anlattığın kişi başka ne bilmek istiyor?
- Onları ekleyerek hikayeyi yeniden anlat, hikayeyi genişlet.
- Hikayeye ilişkin bir mektup yaz.
- Hikayedeki sözlü konuşmalara başka diller eklemeyi dene.

Notlarımız:

NOT: Biyografik ve otobiyografik hikayelerle çalışmak oldukça kritik bir öneme sahiptir ve derinlikli olarak üzerinde düşünmüş olmayı, farklı perspektiflerden motivasyonlarımızı ve pozisyonlarımızı düşünmeyi, sorgulamayı, araştırmayı gerekli kılar. Hikayesini anlattığımız kişilere dair sorumluluklarımız da etik bir perspektiften düşünölmeye muhtaçtır.

İlk adım olarak yukarıdaki sorularla ilgili başlangıç düzeyinde bir çalışma yapmak bu nedenle önemlidir. Otobiyografik ve biyografik hikaye anlatıcılığı alanında daha kapsamlı bir çalışma için ileri düzeyde sunulacak eğitimlere katılmak tavsiye edilir. Bir grupta bir biyografik hikayenin anlatıcısı olmak veya o hikayede anlatılan kişi olmak, bazı duyguları ve derin hisleri harekete geçirebilir. Gruplarla çalışırken, bu konuda gerekli donanıma sahip olmak veya bu donanıma sahip eş-kolaylaştırıcılarla birlikte çalışmak önemlidir.

Notlarımız:

KÜNYE

Fikir Gelişme ve Konsept

Ahmad Hajtaha
Britta Wilmsmeier
Selda Bozbıyık
Suse Weisse
Volkan Gültekin

İçerik Geliştirme ve Metinler

Ahmad Hajtaha
Beril Sönmez
Birte Gooßes
Britta Wilmsmeier
Ekin Su Birinci
Selda Bozbıyık
Suse Weisse
Volkan Gültekin

Hikaye Türleri

Prof. Dr. sc. Kristin Wardetzky

Grafik Tasarım

Asiye Karabulut
Esra Göksu

Koordinasyon ve Uygulama

Beril Sönmez
Birte Gooßes
Ekin Su Birinci

Çeviri

Bora Şahin
Mehmet Barış Albayrak
Ozan Ergenay
Özgür Bircan

Kitapçık Editörü

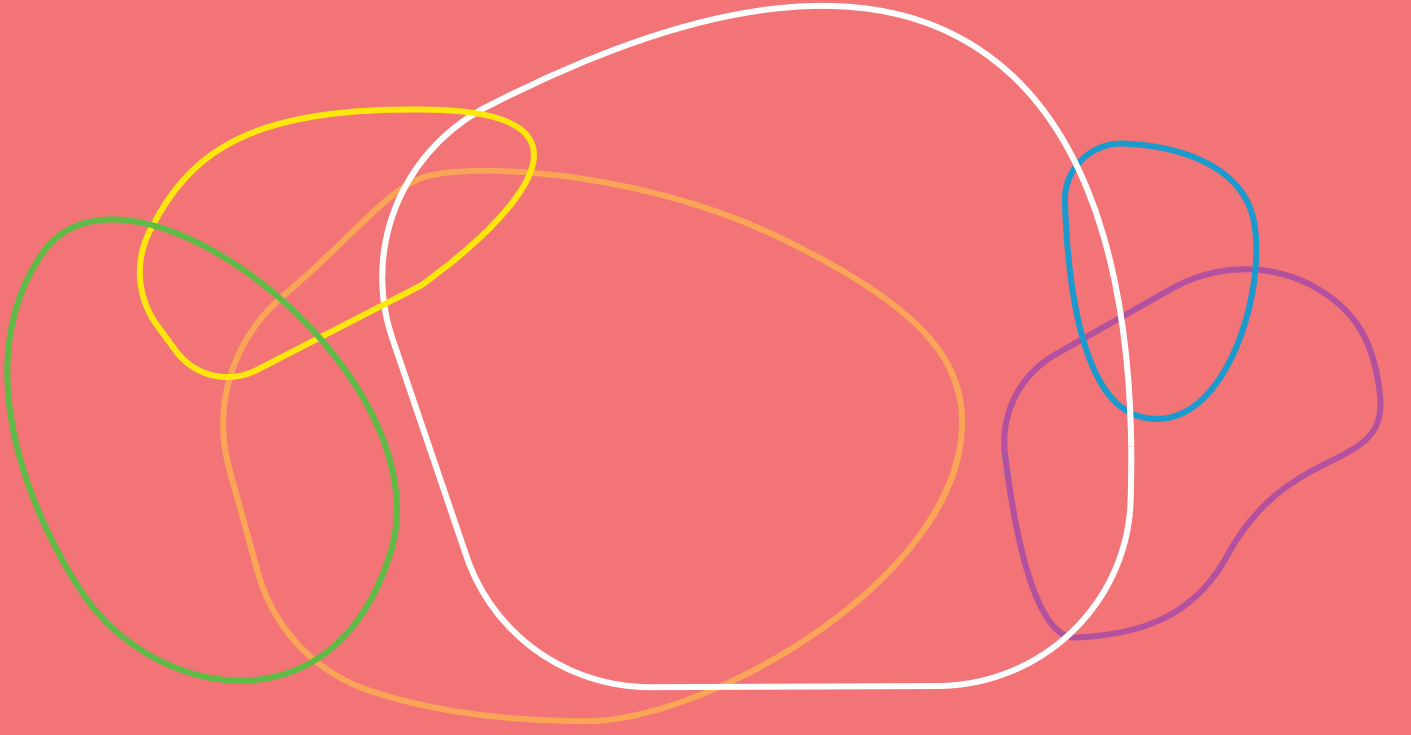
Özgür Bircan

“BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ” ÇOKDİLLİ HİKAYE ANLATICILIĞI EĞİTİM PROGRAMI LİSANS VE TELİF HAKLARINA DAİR YASAL UYARI

Çokdilli Hikaye Anlatıcılığı Eğitim Programı CC BY-NC-ND 4.0 lisansına tabiidir.

**Çokdilli Hikaye Anlatıcılığı Eğitim Programı aşağıda belirtilen şartlar altında
çoğaltılıp yayılabilir:**

- Çokdilli Hikaye Anlatıcılığı Eğitim Programı içerikleri kullanılırken, çoğaltılırken, paylaşılırken künyede adı geçen kişi ve kurumlara, (lisansörlere) atıfta bulunulmalıdır.
- Eğitim Programının kullanımı sırasında künyeye atıfta bulunulmalı, program üzerinde değişiklik yapıp yapılmadığı mutlaka belirtilmelidir.
- Eğitim Programı hiçbir koşul altında ticari amaçlarla kullanılamaz, çoğaltılamaz ve paylaşılamaz.
- Eğitim Programı üzerinde değişiklik yapılır, değiştirilir, düzenlenirse programın değiştirilmiş hali çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yayılamaz.
- Lisansın izin verdiği herhangi bir uygulamayı başka bir kişiye yasal olarak yasaklayan ek hükümler veya teknik prosedürler kullanılamaz.
- Künyede adı geçen kişi ve kurumlar lisans şartlarına uyduğunuz sürece bu haklarınızı iptal edemez.
- Daha fazla bilgi için projenin internet sayfası üzerinden veya Anadolu Kültür internet sayfası üzerinden bizlerle iletişim kurabilirsiniz.

MÜLTECİ DESTEĞİ ALANINDA ALMANYA-TÜRKİYE ORTAKLIK İNİSİYATİFİ II
ALL TOGETHER / HEP BERABER / ALLE ZUSAMMEN